

S5 OBALNI

Številka 1, Letnik VII

Januar 2003

GLASILO RK JADRAN S59CST in
RK PIRAN S59HIJ

Glasilo Obalnih Radioamaterjev

Uredniški odbor S5 Obalni 2001-2002

Glavni urednik:
S57LO, Boris

Tehnični urednik:
S53Z, Žarko

Urednik Informativnih
prispevkov:
S59AV, Vanja

Urednik QRP rubrike:
S53MA, Alen

Urednik rubrike tehničnih
čankov: S53RA, Gregor

Direktorica ekspedita:
S57NKI, Danijela

Urednik kontest rubrike:
tekmovalac S55M, Adi

Tisk: S58RU

Thank you for contacting

Na silvestrovo je letos že šestič zapored potekal sked S5 Obalnega. Sam sem potihem upal, da bomo presegli lanski »score«, ko se je javilo nekaj čez 50 radioamaterjev. Tudi tokrat ga je vodil Miloš, S54G, v pomoč pa sta mu bila Agar, S56RGA in Andrej, S57RW. Presenečenje (vsaj zame) je bilo popolno, ko se je okoli 17. ure in 30 minut Miloš oglašil iz Slavnika! Fantje so se odpeljali gor v slabem vremenu, v mrazu postavili anteno in začeli sked! Ker sem tokrat Novo Leto pričakal doma, sem spremljal skoraj ves sked in z veseljem prisluhnil vsem postajam, ki so se oglasile.

Zelo pomembno pa je, da je v naših vrstah, še kdo, ki si v tem teci-kupi-hiperintersparnimam-časa obdobju zadnji dan starega leta vzame ČAS in nam vsem priredi prijetni dve uri druženja na bandu, na katerem se vse preveč nabira prah... Po nekaj čez dveh urah se je številka ustavila pri nekaj čez 60 postajah, kar je visoka številka, saj nas je verjetno kar nekaj, ki Novega Leta ne pričakamo doma ali vsaj blizu kakšne postaje!

In ko se človek večkrat vpraša, če ima sploh še smisel vztrajati, mu skoraj polovica prejemnikov S5 Obalnega, ki so na skedu oglasili, potrdi, da se je le vredno potruditi.

Miloš, Agar in Andrej, hvala!

Od te številke začenjam serijo člankov o ročicah za telegrafijo, temu enostavnemu, a pomembnemu delu radioamaterske opreme. Ročice sem začel zbirati kar tako, potem pa sem počasi začel iskati tudi kakšne podatke o proizvajalcih in modelih in naletel na celo vejo radio industrije, vezano na ročice. Proizvajalcev je ogromno, prav tako zbirateljev in literature. Ročice (trenutno jih imam 80) in podatki so se nabirali in tako se je porodila ideja, da bi o tem napisal članek, ko pa sem se tega lotil, sem ugotovil, da je potrebna cela serija, da bi lahko zajel kratko zgodovino in razvoj ročic za telegrafijo. Na žalost za Evropo podatkov ni veliko, medtem ko je to področje v Ameriki zelo dobro raziskano in popisano.

Danes začenjam z kratkim uvodom in začetki telegrafa in telegrafije.

Že on nekaj so ljudje raziskovali možnosti komuniciranja na daljavo. Spomnimo se ognjev, ki so jih prižigali na hribih in vzpetinah, dimnih signalov, kasneje signalnih luči in zastav. Francozi so okoli 1830 postavili mrežo semaforjev po celi državi s katerimi so lahko sporočila prenašali v nekaj urah, kar je bilo v primerjavi s tedni potovanja po zemlji zelo hitro... Američani so se zgledovali po njih in hoteli postaviti podobno mrežo

semaforjev, vendar je Samuel F. Morse ameriški kongres prepričal, da so bili pripravljeni prisostvovati demonstraciji novega, "električnega telegrafa" med Bostonom in Washingtonom leta 1844. Uspešna predstavitev je botrovala državnim dotacijam za razvoj te nove tehnologije, ki je omogočala prenos sporočil na daljavo v času utripa očesa in je eden izmed najpomembnejših izumov 19. stoletja.

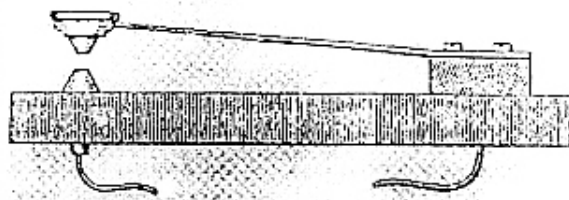
Sistem Morsovega "zemeljskega telegrafa" je tokokrog z 2 ali več baterijama, tasterjem ali ročico, s katero je bilo možno kontrolirati tok skozi tokokrog in registrom, ki je električne impulze zapisoval na papir, ko je bil sistem aktiviran. V praksi sta bila ročica in register povezana z dolgo žico, ki so jo podpirali telegrafski drogovi, zemlja sama pa je zaključila tokokrog.

Morse je razvil tudi poseben način komuniciranja, pri katerem je za vsako črko sestavil znak iz kratkih električnih impulzov (pike) in dolgih električnih impulzov (črte). Sistem se je imenoval Morsejeva ali Ameriška Morsejeva abeceda. Uporabljala se je ameriškem zemeljskem telegrafu do današnjih dni.

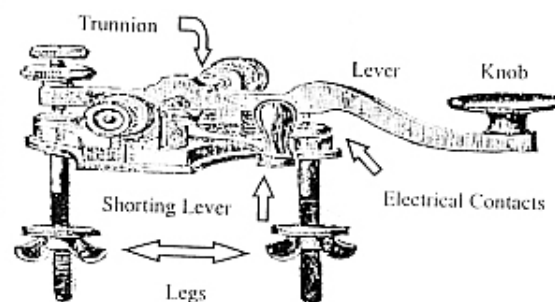
Abecedo so potem spremenili tako, da so odstranili presledke med znaki v eni črki in daljše črte, ter jo začeli uporabljati v Evropi in za medcelinske podmorske in radijske komunikacije. Ta abeceda je bila imenovana "kontinentalna" oziroma "mednarodna" (International Morse Code).

Prve ročice za oddajo Morsejeve abecede so bile takoimenovani "strap key", kjer je

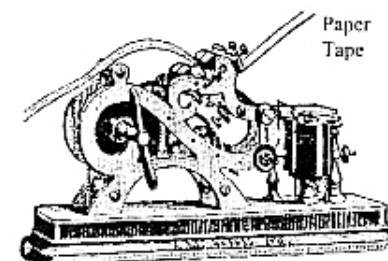
b. metalni trak na enem koncu vpet na leseno ploščico, na drugi pa je bil rahlo privzdignjen navgor. Ta prva ročica, ki jo je izdelal Morse se je imenovala "The Correspondent" (slika 1).

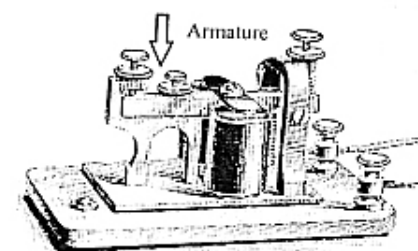
Ta ročica je imela kar nekaj pomanjkljivosti, saj je bila bakreni trak precej trd, pritisk ni bil enakomeren, pa tudi vzmeti za nastavitev trdote ročice ni bilo. Ta enostavna ročica se je potem razvila v dobro uravnoteženo, natančno izdelano z ročico vpeto na majhno osovino. (slika 2)

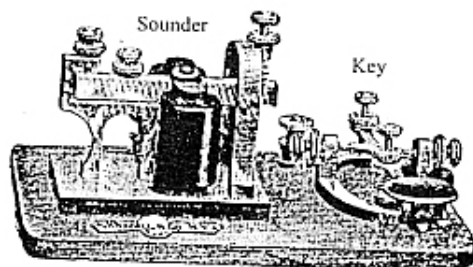
Register je bil v začetku urni mehanizem gnan z utežjo, ki je vlekel papirnati trak po jermenicah mimo peresa, ki je na trak zapisovalo črte in pike. Utež za pogon je kasneje zamenjala vzmet. (slika 3)

Kmalu potem, ko je Morse pred kongresom predstavil svoj telegraf, so telegrafisti ugotovili, da register pri sprejemu povzroča zvoke se naučili prepoznavati in sprejemati znake po zvoku na sluh. Kmalu so razvili tudi novo napravo, nekakšen zvočnik (angl. sounder), ki je proizvajal zvoke s svojo armaturo, ko so bile njegove tuljave aktivirane ali deaktivirane z približno 3 do 6 volti. Čeprav je bilo na začetku kar nekaj odpora proti sprejemu na sluh, se je novost uveljavila. (slika 4)

Kmalu so začeli "sounder" in ročico postavljati na skupno podnožje in nastal je "KOB" (Key (and sounder) on base). Ta prenosni del je bil zelo popularen v času ameriške civilne vojne, telegrafisti pa so ga nosili s seboj. (slika 5)

Prihodnjič: Morse / Vail - The Lever
Correspondant; 1881 - Bunnel razvije
ročico Triumph

73 Boris, S57LO

6. TRADICIONALNI SILVESTRSKI SKED S5 OBALNEGA GLASILA

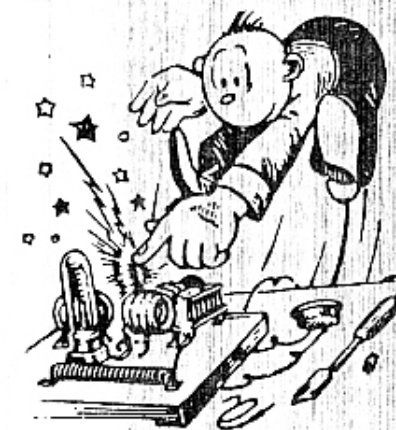
Letos naj bo malce drugače, sem si dejal, ko mi je Agar ponudil prevoz in pomoč. Po celodnevem silvestrskem dežju, pa sem se premislil in zopet je bil Agar tisti: "Gremo gor in pika. Z nama gre tudi Andrej." Vožnja na Slavnik je bila zadnjih 15 Km podobna čisto tapravemu RALLIJU. Še dobro, da sem opravil tisto doma, predno smo se odpravili Hl. Slavnik nas je sprejel z močnim vetrom in ledenim dežjem. Agar je montiral GP-jko na vrh stolpa. Po desetih minutah se je vnil v kočjo bolj rdeč kot INDIJANEC. Meni je klubski ICOM zaigral, Andreju pa je Murphy ponagajal. Zlomil se je namreč konektor na anteni, pa je televizijski prenos (ATV) skeda odpadel. Tudi pri Agarjevi župci je imel Murphy nekaj proti. Na Slavnik smo namreč pripeljali prazen plinski gorilnik. Ura je že kazala šest in jaz sem se spravil za mikrofona, moja sotrpina pa v stilu TEHNIKA NARODU na kuhanje "kurzšlus" čaja. Tako se smo letos dobili na SILVESTRSKEM SKEDU - čas je v MEZ:

1. 1752 S53BH Toni
2. 1802 S52LB Lucjan
3. 1804 S53AT Marjo
4. 1807 S56ELA Angel
5. 1808 S56HCE Edo
6. 1809 S56PVN Andrej
7. 1811 S57LO Boris
8. 1812 S51RP Rudi
9. 1814 S56VAO Stane
10. 1815 S51PL/p Leon
11. 1817 S53VV Stane
12. 1819 S57NZS Zdravko
13. 1821 S56WBI Ivan
14. 1822 S54D Mitja
15. 1827 S56IEA Marjan
16. 1828 S51VI Valter
17. 1830 S56TGC Roman
18. 1832 S56KDO Danilo
19. 1834 S57KV Vlado
20. 1835 S53Z Žare
21. 1838 S58RU Rudi
22. 1840 S58VSP Samuel
23. 1841 S56GDU Danilo
24. 1843 S57MSE Niki
25. 1847 S57BKB Bruno
26. 1849 S52IT Florjan
27. 1850 S53AU Matjaž
28. 1852 S53AF Jože
29. 1853 S57JEL Franko
30. 1856 S56BOC Marjan
31. 1857 S56GTG Marjan
32. 1859 S56IHX Marjan
33. 1900 S57LMC Jože
34. 1901 S56LXN Bojan
35. 1902 S57BMX Jože
36. 1904 S56WMD Danica
37. 1906 9A/S57UVJ Julijan
38. 1908 S56JOG Tine
39. 1909 S56IHC Cveto
40. 1911 S55SL Leon
41. 1913 S56FFL Franc
42. 1914 S52EM Mirko
43. 1917 S56VBL Roman
44. 1922 S59AV Vanja
45. 1926 S53RA Gregor
46. 1929 S56REM Emilija
47. 1932 S55M Adi

48. 1935 S57NTW Brane
49. 1941 IV3FXL Marko
50. 1943 S56WZP Zdravko
51. 1945 S57CAQ Tone
52. 1947 S55A Vlado
53. 1948 S53KP Maks
54. 1952 S56TAN Klara
55. 1953 S57MTA Andrej
56. 1955 S57RR Roberto
57. 1959 S57UUD Dare
58. 2000 S57ORO Jan
59. 2002 S50J Graziano
60. 2004 S52RR Roman
61. 2009 S52VW Ivi
62. 2012 IW4EKM Antonio
63. 2020 S56WRI Rado
64. 2023 S57CZL Zlatko
65. 2029 S56LZN Zoran

Še enkrat srečno in hvala, ker ste se nam
oglasili. 73

S54G, S56RGA, S57RW

Dopolnilo članka o ELF komunikacijah s podmornicami

Pri članku o radijskih komunikacijah s podmornicami sem v delu, ki se nanaša na oddajno ELF anteno, omenil tudi njeno ozemljitev na koncih. Uporabljeni pojem "ozemljitev" je tukaj morda nekoliko varajoč. Vsekakor ne gre za ozemljitev v klasičnem pomenu besede. Namreč, ELF anteno (tokovno zanko) predstavljajo žice, ki tečejo po površju Zemlje ("daljnovodi"), te pa so nato na koncih "ozemljene" – v bistvu se na mestih ozemljitve antena nadaljuje po jaških vertikalno v globino (3 do 4 kilometre pri ameriški in baje 10 kilometrov pri ruski različici). Tam se dejansko "ozemlji", kar pa v tem primeru pomeni, da dobi stik z nekoliko bolj prevodno plastjo podzemlja in po tej plasti se lahko tokovna zanka nadaljuje in sklene pri ustrezni "ozemljitvi" drugega konca antene, kot to prikazuje slika v članku. Za konec naj dodam še en podatek, ki mi je ušel. Omenil sem izredno majhne frekvenčne preskoke pri modulaciji ruskega sistema. No, američani so tu nekoliko bolj potratni s frekvenčnim spektrom in modulirajo s preskokom ± 4 Hz, se pravi 72 in 80 Hz pri osrednji frekvenci 76 Hz.

Gregor, S53RA

CS1GDX	P.O.Box 56, 2736-901 Cacem, Portugal
CX1JJ	P.O. Box 68164, 50000 Salto, Uruguay
CX1JK	P.O. Box 68164, 50000 Salto, Uruguay
CX3JE	P.O. Box 68164, 50000 Salto, Uruguay
DF5UG	Hans Ehlers, P.O. Box DF5UG, D-88671 Markdorf, Germany
E21EIC	Champ C. Muangamphun, P.O. Box 1090, Kasetsart, Bangkok 10903, Thailand
ET3DP	Dennis Panther, P. O. Box 1014, Addis Ababa, Ethiopia
F2XX	Jean-Claude Jupin, Chemin Gelos, F-64990 Lahonce, France
F5BAR	Jean Luc Bouchet, Le Clos des Vignes, 31 Rue des Vendages, F-83220 Le Pradet, France
F6IHY	Helios Nacenta, 7 place de Peyrepertuse, 31270 Frouzins, France
FK8HZ	Maurice Bunel, B. P. 9 WE, F-98820 Lifou, France
FR5ZQ	Henri Namtameco, Rampe de Saint-Francois, 5052 tour de la Chaumiere, 97400 Saint-Denis, France
FW5ZL	Guy Petit de la Rhodiere, B.P. 2, Mata-Utu, Uvea 98600, France
HA1KSA	MTTOSZ Gyor Varosi Radioklub, P.O. Box 79, H-9002 Gyor, Hungary
HB9AMO	Pierre Petry, 3 Hutins des Bois, 1225 Chene-Bourg, Switzerland
HK0VGG	Abel, P.O. Box 852, San Andres Island, Colombia

Enjoy Dxing!

